

DREPTATEA

Apare în fie-care zi de lucru la amiazi.

Prețul 10 fl. pe an (pentru străinătate 37 frci). —
Numele singuratici 5 cr. — Taca de inserțiuni:
1 cm. □ 1 cr., plus 30 cr. timbru. — Toate abo-
namentele și tacsele se plătesc în Timișoara.

Redactor responsabil: **Adrian P. Deseanu.**

Redacțiunea și Administrațiunea: Timișoara,
cetate, strada Zápolya (Temesvár, Festung,
Zápolyagasse), Nr. 41.
Telefon (linia de stat Viena, Budapesta, Arad) Nr. 4

Principiul național în salele comitatelor.

Arad, 25 Decembrie'

Am avut ocaziune să cetim în »Dreptatea« mai multe raporte despre decurgerile restaurărilor din mai multe comitate. Am văzut, că românii, cari au putut să între cu vot în salele comitatelor, în diferite locuri în diferite chipuri au căutat să-și împliniască misiunea, ce li-o impune ca emanațiune naturală spiritul și principiile cardinale dogmatizate în articlii programului național.

Voiu reflecta mai ales la două rapoarte publicate, la cel de la Lugoșiu din Nr. 270 și la cel de la Arad din Nr. 272 al »Dreptății«.

Purtarea românilor de la Lugoșiu ne încântă, ne înalță pe toți, nu numai judecând la forma ținutei românilor în congregațiunea comitatului, ci și cu respect la materie, adevărat la înțelegerea și aplicarea principiilor programului național în viața comitatului. Cetiți de la Lugoșiu, și recetiți cuvintele lui C. Bredicean, Baltasar Muntean și Dr. G. Dobrin; ei declară franc, că dacă partidul național a fost eschis din comisiunile de candidare, românii nici că vor lua parte la alegere, căci »dacă membrii partidului național nu au loc în comisiunile de încredere și candidare, atunci nici amplotiații candidați fără concursul nostru, nu se vor bucura de votul și încrederea noastră. Încredere pentru încredere.« Și românii nici nu au luat parte la alegere. Aceasta pasivitate la alegere, la restaurațiune, nu înseamnă însă, că românii de la Lugoșiu se nu fie activi de aci încolo, ba din contră, li-se impune o îndoită activitate, ca să controleze, să critice și să zdrobiască sistemul strivitoriu, cu nuanțele sale, pus în cărca noastră, pus pe noi fără de noi și cu opunerea noastră.

Așa au înțeles metodică strategicea cei din comitatul Caraș-Severin, pe basa principiilor programului național.

Și românii din comitatul aradului s'au întrunit în număr frumos la congregațiunea

comitatensă restaurătoare, și se adunau și mai mulți, dacă șiretul comite-suprem Fábían nu puneă la cale o mulțime de proteste, nimicind astfel vre-o 25 de voturi din cele mai tari, ca ale lui Mangra, Dr. G. Popa, Ciorogariu, Dr. I. Suciuc etc. Tabăra românilor a rămas însă totuși destul de numeroasă, în mijlocul ei a fost primit Mihaiu Velici; nu e dînsul »stejar nou«, el e deja destul de vechiu, dar' e stejar verde cu tărie probată, oțelit prin temnițele Vașului, român cu suflet curat pentru neamul său românesc, în a cărui slujbă curată pururea a stat, chiar și cu averea sa și cu libertatea sa personală, — sacrificând cu inimă curată totul pentru națiune.

Una însă totuși nu înțeleg din ținuta românilor de la Arad. Cum ei ca tot atâția membri ai partidului național, se între în acțiunea alegerii amplotiaților străini!? De explicat, se cam explică, că adevărat șiretul comite-suprem Fábían va fi dat »curții« atențiunea »cuvinită« și va fi pus' o în »considerare«, — ear' umbrele negrelor figuri și de astădată vor fi planat asupra spiritelor cu magica lor putere; apoi va mai fi contribuit la unii »și dorința de a termina lupta«, căci »sunt și mari interesele naționale, cari cer, ca să curmăm cât mai curând vrajba cu maghiarii în timpul milleniului trebuie să profităm de ocaziune spre a-i îndulci, pentru ca să fie mai accesibili pentru pace«.

De aceea fără multă combinare la o parte cu principiile adevărat naționale, și în locul lor cu toții s'au pus să desvoalte o activitate electrisată, febrilă în tot decursul alegerii, corteșiri în dreapta și stînga.

Cam ciudat lucru! Românii fără nici un om în comisiunea candidătoare, căci și pe unul, P. Truța, pe care l'au cerut, — detentorii stăpânirii, cu toate puterile lor, l'au trântit, — și drept recompensă pentru aceasta palmă, lovitură și desconsiderare la adresa românilor, cugetați că s'a aflat între români vre-o propunere ca la Lugoșiu a lui Bredicean, B. Muntean și Dr. Dobrin, de a

se pune românii la o parte și a lăsa pe eroii țilei, ca ei de ei să-și facă mendrele? Nu, ci îngenunchind spiritul, principiul național, s'au pus oamenii noștri să facă politică de oportunism, politică equivocă, seduși de unii cu frasa mistificătoare și înșelătoare: că principiul de mîncare la alegere se ne fie, ca din două rele (2 candidați răi) să alegem pentru noi pe cel mai puțin rău. Sub aceasta lozincă au stat românii două zile în Arad parolând frățește cu ungurii pentru a face, ca la fie-care post să fie ales câte un străin. Mulți din unguri nu înțelegeau taina, unii se mirau, alții rideau în pumni »de îndulcirea românilor«. Dar' să ilustrăm unele cazuri; bună-oară ajungând a se alege protopretor pentru Pecica, unde erau doi inși candidați, se aleg ambii străini, unul gentry Dr. Baroș, celalalt fiul mașter al comitelui suprem: Schenck, — oameni tineri de vre-o 28 ani. Ce cugetați că românii arădani vor fi urmând esemplul și ținuta adevărat românească și națională a lugoșenilor și se vor fi pus la o parte, lăsând pe unguri, că »ale voastre dintră ale voastre, vă faceți de cap«, »voi vi-i puneți și alegeți, dară a voastră va fi răspunderea«, — nu asteliu arădani, ci dînsii s'au pus coadă la toporul unguresc, — și Schenck rămâne ales cu sucursul tuturor voturilor românești, și cu o majoritate de 10 voturi a devenit protopretorul Pecicanilor. A rămas ales Schenck, fiul aceluia comite suprem Fábían, care numai mai nainte cu câteva săptămâni venind la Pecica și vedînd scrise și românește niște îndrumări oficiale, ce erau puse de-asupra ușei de la oficiul pretorial, a dat aspră poruncă să se șteargă vorba românească. Aceasta însă n'a supărat pe nime la alegere. Și mai ales renegatul jude reg. tract. Novák István din Pecica prin intimul său instrument preotul Evuțan au stăruit și isbutit să ducă pe toți românii la urnă pentru Sschenck. Novák a și fost respătit pentru aceasta, căci imediat după alegerea lui Schenck, un fiu al său, Novák

Foișoara „Dreptății“

Pânea oamenilor săraci.

— Novela de Tolstoj. —
(Continuare.)

V.

Îndată ce se depărta dama cu copilele, se sculă Mihailă, puse la o parte lucrul, își desbracă șurțul, se plecă dinaintea măiestrului și nevastei sale cu vorbele:

— Ddeu m'a ertat, de cumva vi-am greșit și eu vouă, vă rog ertați-mă.

Simion și Maria uimiți vedură, că în jurul capului lui Mihailă lucește o coroană de lumină (cununa gloriei).

— Da, cununa gloriei împodobește capul meu, căci sfînt am fost și Ddeu mi-a ertat pe-catul. De trei-ori m'ați vedut ridînd, căci trei cuvinte Dumneștii a trebuit să aud. Și le-am audit tus-trele. Prinul l'am audit atunci, când nevasta ta m'a imbiat cu cină. Atunci am suris. Al doilea l'am audit din gura domnului străin, care a comandat cismele. Atunci am ris a doua-oară. Acum, când am vedut fetițele aceste, mi-s'a permis a aud a treia vorbă, și eu am ris pentru a treia-dată.

— Spune-ne și nouă Mihailă, pentru ce te-a pedepsit Ddeu, și cari sunt acelea trei vorbe, ca să putem învăța și noi?

— Ddeu m'a pedepsit, pentru-că nu i-am

ascultat porunca lui. Odată m'a trimis pe pămînt după sufletul unei mueri. Am venit și am aflat o muere morboasă. Născuse chiar doi gemeni. Copiii ar fi supt, dar' muerea nu avea atâta putere cât să-i ridice la peptul său. Ea mă observă și plîngînd îmi dișe: »Îngerul domnului, numai eri au înmormîntat pe soțul meu, lovit de un lemn în pădure; nu am mamă, nu am frați, nici surori, nu am pe nime, lasă-mă te rog să pot crește acesti orfani necăjiți, lasă-mă să-i fericesc.«

Am ascultat vorbelor sale, unul i-l'am pus la pept, altul i-l'am dat în brațe. Apoi sburînd eară la tronul Domnului i-am mărturisit cauza din carea nu am putut aduce sufletul nevastei morboase. Dar' Dumneștii îmi dișe: »Mergi și adă sufletul muerei, și învață trei cuvinte, din cari vei afla: ce este în om, ce nu-i este dat, din ce trăește. Și dacă vei fi audit aceste cuvinte, poți să te reîntorci eară la mine.« Am sburat eară pe pămînt și am luat sufletul muerei. Țița cădu din gura copiilor și muerea rămasă fără viață apăsă piciorul uneia dintră copile. Am părăsit satul și voiam a duce sufletul la Dumneștii. Atunci mă luă un vifor, îmi rupse aripile, sufletul se ridică la Domnul, ear' eu am căduț pe pămînt la marginea unui drum.

Abia acum își veni măestrul în ori, că pe cine au adăpostit ei atâta timp. Vêrsară lacrimi de bucurie și frică, dar' îngerul continuă:

— Astfelu am rămas gol și singur sub cerul liber, fără a cunoaște până atunci necazurile

omenești. Nu știam ce e foamea, ce e frigul, dar' atunci devenii și eu om. Flămîndiam, îmi eră frig, dar' nu știam ce e de făcut. Deodată am vedut pe drum un om venind. Duceă o păreche de cisme și murmură ceva. Pentru prima-dată am vedut față omenească, fiind și eu om, și m'am spăriat vedîndu-l, căci fața omului se întristă. Se înfrică și mă lăsă acolo. Imi perdusem toată speranța, când deodată l' ved reîntorcîndu-se. Privindu-l abia l'am cunoscut. Mai înainte credeai că nici nu are viață, acum însă Ddeu eră cu el și fața i tradă inima bună. Mă trezi, mă îmbracă și mă duse la el a casă, unde nevasta lui ne întimpină cu sudalme; căci ea eră și mai înfricoșată de cât bărbatul său. Moartea vorbiă din gura ei și abia puteam resuffă de mirosul de moarte ce respândiă. Voi să mă alunge din casă și eu știam că îndată ce o va face asta, ea va muri. Atunci bărbatul ei îi aduse a minte de Dumneștii și ea se îmblîndi. Când m'a imbiat cu cină observaiu, că moartea nu mai e cu dînsa. Eră cu voiă bună și am vedut, că Dumneștii e cu dînsa. Îmi veniră în minte vorbele: »Și vei ști ce este om«, și am vedut, că în om este iubire. Mă bucuraiu, că Dumneștii mi-a conces a aud prima vorbă carea mă apropiă de dînsul și am suris. — Așa am rămas la voi un an, când veni la voi domnul cel avut și comandă cismele. Privindu-l am vedut la spatele lui îngerul morței, afară de mine nime nu-l vedea, eu însă l'am cunoscut și am știut că bo-

Kornél, care abia frânge limba română, eșit din școală înainte cu vr'o 4 luni, jurist absolut, dar la universitate în Budapesta se feriă de tinerimea română ca dracul de tămâie, și ai cărui alți doi frați aflători tot la universitatea din Budapesta încă nu vor fi mai cu curate sentimente românești, de și unul din ei din grația »curții« are și stipendiu de la Gozdu, — de și cu părinți bogați viriliști la comitat și în comună. Și românii noștri naționali de la Arad, — la alergările preotului Evuțan, — sprijinesc cu toate voturile lor, cari imbinat cu ale ungușilor fac de ese ales de pretor renegatul de mare speranță Novák Kornél, un tiner de 23 ani, pe care comitele-suprem l'a candidat, cunoscându-și omul, și fiind și fiul său Schenck sprijinit și ales de preotul Evuțan și judele Novák, cari au dus cu ei, tolosind de unealtă lor, voturile membrilor naționali, tot cu mistificătoarea și înșelătoarea frasă, că din două rele se alegem pe cel mai puțin rău pentru noi.

Austro-Ungaria.

Presa din România despre buclucul „Tribunei“. Sub titlul „De preste munți“ *Timpul* de la 25 Dec. n. reproduce din „Lumea Nouă“ următoarele:

Comitetul național de preste munți se află actualmente în cea mai mare desbinare.

Causele desbinării sunt următoarele:

O parte din membrii comitetului național, în frunte cu d-nii Rațiu, dr. Lucaciu, Coroiu și alții, ar fi aflat că guvernul liberal și în special d. Dimitrie Sturdza s'ar fi înțeles cu d-nii Eugen Brote, Septimiu Albini și Aurel Popovici, — acestia refugiați în România, — împreună cu d. Albini de la Tribuna, din Sibiu, ca să schimbe tactica mișcării românilor de dincolo în sensul, ca agitațiunea în contra ungușilor să înceteze din partea românilor, pentru a nu face greutăți guvernului liberal, presidat de d. Dimitrie Sturdza.

Aceste planuri d-nii Rațiu, Lucaciu și ceilalți și-le esplică și prin faptul, că membrii actualului cabinet liberal, pentru a paraliza mișcarea naționalistă din țeară, au pus stăpânire pe comitetul Ligii culturale, refusând chiar a-și da dimisiunile din acest comitet, de și situațiunea lor ca membri ai cabinetului constituie o incompatibilitate cu scopurile și acțiunea Ligii.

Pentru a eluda acest plan al guvernului liberal, o parte din membrii comitetului național de preste munți, în frunte cu d-nii Rațiu și ceilalți, au luat hotărîrea de a nu da din Tribuna din Sibiu din mâinile dlui Albini.

Pe baza unui act de proprietate, pe care îl posedă d. dr. Rațiu, acesta a și sequestrat diariul Tribuna, punând un curator din partea sa până la rezolvirea procesului.

Aceste știri, pe cât de grave, pe atât și de caracteristice în ceea ce privește atitudinea scandaloasă a partidului liberal în cestiunea românilor de preste munți, sunt menite să arunce o vie lumină asupra manoperelor pe cari le-a întreprins d. Dimitrie Sturdza în scopul de a

gatul nu mult are să trăiască. Atunci îmi veni în minte vorba: „și vei afla ce nu este dat omului.“ Am știut că ce este în om; acum am aflat ce nu-i dat omului și am suris a doua-oară, căci m'am bucurat a vedea un spirit ca mine și că pedapsa dictată mie se apropie cătră sfârșit. Nu știam însă din ce trăesc oamenii. Am așteptat, ca Atotputernicul să-mi arete și aceasta. În anul al 6-lea a venit dama cu copilele gemene. Îndată le-am cunoscut, cât ce le-am vedut, și am aflat cum au rămas în viață. O femeie străină le-a lăptat și crescut. Și până plângea de bucurie, eu am vedut pe Dumnezeu și am aflat: din ce trăește omul. Dumnezeu bunul m'a uitat și mi-a conces a face destul și condițiunei ultime, și eu am suris a treia-oară.

Îngerul își depuse vestmintă și strălucă în lumină cerească. Vorbiă mai puternic și fie care cuvânt parcă veniă din ceriu:

„Și am aflat, că omul nu trăiește pentru el, și că iubirea e aceea, cei dă viață.“

Îngerul începă a cânta „Mărire întru cei de sus...“ și chilia se sgușul de puterea glasului său. Plafonul se deschise și un fuor de foc se vedea din ceriu până pe pământ. Simion și ai săi se plecără înaintea Atotputernicului, ear' îngerul se ridică și dispără.

Când își veni Simion în ori, eră singur cu ai săi în colibă.

Trad. I. Nițu Pop.

paralizi acțiunea românilor, în paguba cestiunei naționale, și de a face tichnită șederea liberalilor la putere.

De și nu ne îndoiam cătuși de puțin, adi suntem perfect convinși de șarlatania cu cei trei articoli asupra Milleniului, trimiși din București și publicați în Tribuna, articoli în cari în cei doi dintăiu ni s'a vorbit despre „îndulcirea raporturilor dintre români și maghiari, ca să-i facă pe acestia accesibili de pace“, ear' în al treilea — ca prin minune — despre sël-bătoria maghiarilor „cari nu vor întră la învoială eu românii de cât de nevoe când se vor încredință, că noi, românii, nu ne dăm odată cu capul și că suntem tari prin noi înșine și prin legăturile noastre“.

Străinătata.

Conflictul anglo-american. (Londra 25 Decembre.) În New-York s'a ținut un mare meeting sub presidența lui Crossby, presidentul de odinioară al comisiunei internaționale egiptene. Meetingul a reprobat total nunițul lui Cleveland și a decis să se esmită comisiuni spre a influență opiniunea publică în contra lui Cleveland. Cleveland s'a plâns mai multor membri ai meetingului, că prea pripit au tras conclusiuni din nunițul său. Dinsul nu e amic al rășboiului, ci vrea numai dreptate. Dacă comisiunea va constată, că adevărul e pe partea Angliei, întreagă afacerea se va luă de la ordinea zilei.

Edison amenință necontentit, că cu ajutoriul invențiunilor sale electrice va nimici orașele engleze, marina și armata engleză.

Situațiunea în Turcia. (Constantinopol, 24 Decembre.) Conform știrilor mai nou bombardarea Zeitonului încă nu s'a început, fiind că operațiunile trupelor turcești contra flancurilor trupelor insurgente nu sunt terminate. Pre lângă insurgenți se mai află în Zeiton numeroase familii r-fugiate, din care motiv ambasadorii au oferit Porței intervențiune spre a esoperă supunerea insurgenților.

[Zeiton, numit astfel după plantațiunile sale de olivi (turcește olivul se numește zeitun), din cauza inapropriabilității sale n'a prea fost cunoscut înainte de jumătatea seculului actual. În 1862 pașa din Aleppo a voit să-l supună la contribuțiune, la ce întreg districtul se puse în ferbere atât de mare, în cât pentru pacificarea lui au trebuit să întrevină chiar și reprezentanții puterilor esterne. Prin întrevinerea acestora s'a ajuns la învoiala, ca districtul să-și răscompere îndatorirea de contribuțiune prin o anumită cota anuală. Preste câțiva ani s'a încercat urcarea cotei, dar poporațiunea s'a răscolat de nou, la ce Turcia a trimis în district garnizoană și judecătorie turcească. În sistemul general contribuțional districtul Zeiton însă n'a fost încorporat nici-când. De altcum până la turburările armene liniștea provinciei a fost destul de mulțumitoare. Acum se află acolo mulți armeni refugiați din provinciile armene nordice; acestia au accelerat și întărit apoi mișcarea până la eruperea revoluțiunei fătuse.]

(Athens, 25 Decembre.) Cele patru batalioane de redifi mobilizate în districtul smirnei vor plecă în curând în Creta.

Semi-oficiala *Prota*, inspirată de la ministrul-president, în partea ne-oficială comunică următorul comunicat: Rapoartele sosite din Creta descriu situațiunea de acolo foarte nefavorabilă. Autoritățile insulei — durere — sunt incapabile de a restabili ordinea; afară de aceasta nu știu aprețuși ținuta moderată a Greciei, dovedită întru mulcomirea pasiunilor. Din considerare la aceasta nouă situațiune proconsulul grecesc din Canea a trebuit să protesteze contra ținutei autorităților, declarând tot-odată, că de aci înainte n'au să conteze în nici o direcțiune la spriginul său.

Mișcarea macedoneană. (Sofia, 25 Decembre.) Pe baza știrilor strecurate din congresul macedonean (s'a ținut cu eschiderea publicității), de conducătoriu al organizării generale a fost ales din partea congresului generalul *Nikolajev*.

(Salonic, 25 Decembre.) În vilajetul Monastir au fost deținuți numeroși învățători bulgari și un inspector școlar (Petrov) venit din Sofia. S'au aflat la ei scrisori compromițtoare. Petrov e suspiciionat, că la mandatul comitetului macedonean a verbungat voluntari pentru insurrecțiunea macedoneană plănuită pe primăvară.

Conflict serbo-bulgar. (Ușkub, 25 Decembre.) Între serbi și bulgarii de aici s'a escat un conflict serios, care ușor ar fi putut deveni cauza unor grave complicațiuni, dacă autoritățile turcești n'ar fi întrevinit în grabă. Atât guvernul bulgar cât și cel serbesc susțin aici instituțiuni culturale naționale, în cari se propagă cu mult succes simțul

național une-ori chiar prea esagerat. De sine înțeles, că din cauza aceasta întră cele două națiuni înrudite relațiunile nu sunt nici-decum prietinești. În zilelele tracute inimiztiia a luat față concretă prin o adevărată bătălie între studenții și învățătorii serbi și între cei bulgari. Gendarmeria a arestat pe mulți dintră ei și prin grabnica sa întrevinere a prevenit pericolul ce de sigur ar fi intrat dacă și poporațiunea s'ar fi amestecat în afacere.

Marina franceză. (Paris, 25 Decembre.) În ședința de ieri a senatului la desbaterea bugetului ministerialului de rășboiu *Le Marcelle* a supus unei aspre critice erorile comise în espedițiunea din Madagascar. Ministrul de rășboiu Cavaignac răspunde, că pentru aceste erori cabinetul actual nu e responsabil. Numărul celor căduți în rășboiu nu e mai mare de 3500; la fine accentuează necesitatea armatei coloniale. După răspunsul ministrului senatul a votat bugetul. Tot în aceasta ședință s'a votat și bugetul marinei. În firul desbaterei ministrul de marină *Lockroy* declară, că pe terenul construirii vaselor de rășboiu n'a fost nici-când o activitate mai întehită de cât acum și că flota franceză e atât de tare, în cât este egală cu flota alianței triple.

Esposițiunea universală. (Paris, 26 Decembre.) Comisiunea parlamentară esmisă în afacerea esposițiunei universale proiectată a se arangă în Paris la 1900, cu excepțiunea unui vot, în principiu s'a pronunțat unanim pentru arangiere.

Reîntoarcere la politica lui Bismarck. (Hamburg, 25 Decembre.) Împăratul va denumi în curând pe contele Bismarck Herbert de ministru.

Acte diplomatice furate. (Belgard, 25 Decembre.) Cercurile conducătoare politice de aici sunt foarte penibile atinse de faptul, că la consulatul serbesc din Sofia s'a comis o spargere și s'a furat întreaga corespondență diplomatică împreună cu multe documente de foarte mare importanță. O parte a scrisorilor de puțin interes s'a aflat împrăștiată în grădină, din ce se deduce, că furtul a fost comis de oameni esperți în ale diplomației și că unicul scop a fost aflarea secretelor diplomatice ale guvernului serbesc.

Scrisori din Budapesta.

—, 23 Decembre n.

(O di de bucurie. — De ale „societăței“ noastre.)

Primind în luna trecută de la un mare binevoitoriu al tinerimei o epistolă, în care întră altele și esprimă unele temeri în special față de societatea noastră de lectură, m'am aflat în fericita pozițiune de a-i pute da un astfelu de răspuns, prin care cred, că am putut spulberă temerile de altmintrenea foarte naturale ale stim. binevoitoriu. Întră altele mi scriă, „că tare i-e teamă, ca nu cumva prelegerile noastre social-politice și în general activitatea noastră pe terenul acesta se absoarbă interesul tinerimei față de societatea noastră de lectură, la care toată suflarea românească privește cu drag și iubire.“

Mult am fost impresionat de aceasta epistolă, care poate servi întregii tinerimi drept o dovadă puternică despre interesul și iubirea ce o au bărbații noștri față de tinerime. Am grăbit deci să dau espresiune mulțamitei celei mai profunde pentru interesul arătat, atât în numele meu cât și în numele unor tineri cărora le-am comunicat conținutul acestei epistole, și tot-odată am grăbit să comunic stim. bărbat pe baza datelor luate din activitatea societăței noastre, că nu numai că nu se absoarbe interesul tinerimei pentru societatea noastră prin activitatea ei pe terenul politic-național, ci din contră, e lucru constatat, că societatea noastră s'a apropiat în anul acesta ca nici-odată cu un pas gigantic de chiamarea ei sublimă, ceea ce dovedește activitatea ei până acuma atât pe terenul literar cât și pe terenul social — amintesc succesul strălucit al seratei literare-musicale — și ceea ce va dovedi la finea anului în mod eclatant raportul anual.

Am făcut aceasta mică digresiune de la object pentru sulevarea și constatarea unui alt fapt. Epistola amintită, despre al cărei conținut mult am meditat, a stărui în mine alte temeri, nume acea temere, că nu cumva va absoarbe activitatea aceasta multilaterală și mare a tinerimei interesul și diligența ei față de studiu?

Stim cu toți, că astăzi șovinismul s'a încuibat — durere — chiar și în al m a t e r. Este mai departe știut, că tinerimea română, care are să lupte cu multe greutăți, care n'are protecțiune și care pentru ținuta politică a neamului nostru nu e binevedută de propaga-

torii culturai la școalele superioare, numai pe lângă mare diligență și mult studiu poate să depună esamene, preste care alții mai ușor trec din cauză că nu sunt români.

Aceasta împregiurare 'mi causă mie mari temeri.

Spre marea mea bucurie și fericire au fost însă și aceste temeri spulberate. Din cinci tineri adevărați români, cari s'au supus în săptămâna trecută la diferite esamene, toți cinci au făcut onoare numelui românesc, onoare părinților, cari i-au susținut cu mari jertfe la universitate, și onoare lor inșiși, cari pe lângă activitatea lor ca români, și-au împlinit datorința ca studenți în științe. Acești tineri români sunt Dr. Petru H u b i a n, care a fost promovat la gradul de doctor în medicină, Dr. Ilie Dăia n, care a depus esamenul special din limba română și germană, N. Siegescu, care după depunerea rigorosului al III-lea a fost promovat de magister theologiae, și colegii P. Givulescu și A. Banciu, cari au depus esamenul fundamentale din limba maghiară și română.

Nedescrișă bucurie a causat evenimentul acesta rar în sinul tinerimei și a fost deci naturală improvisarea unei di de bucurie a tinerimei. De și puțini la număr din cauza feciilor de Crăciun totuși s'a strîns un număr destul de considerabil de tineri Sămbătă seara în sala de oglinzi a restaurantului Dankovszky, intru sərbarea acestui eveniment aproape unic.

Gândesc cu drag la momentele aceste petrecute în memorabila seară, la care nu numai toată tinerimea română aflătoare aici s'a strîns, ci și o parte din colonia română, care de la serata noastră arangiată în 1 Decembrie, merge mână în mână cu tinerimea. O veselie și bucurie cum rar am mai vădit a domnit seara întreagă. O impresiune adâncă au făcut asupra noastră cuvintele unui tiner, care ne spuneă, că tatăl Drului H u b i a n, un simplu țeran, nu a voit să creadă că fiul său a putut să ajungă, să fie astăzi Doctor.

A trecut și seara aceasta, trenul a dus pe colegii nostri în brațele părinților, cari cu dor îi așteptau, ear' nouă, cari am rămas pe aici și cari avem încă să ne luptăm mult cu necazurile noastre, serviască-ne acești colegi de un demn esemplu de imitat.

Îmi țin de datorință să amintesc în scurt și societatea noastră „Petru Maior“, care pe durata feriilor de Crăciun nu ține ședințe. Atâta voiesc să spun, că în urma apelurilor trimise a sosit în zilele aceste o colectă frumoasă de preste 80 fl., colectată de marele binevoitoriu al societății noastre dl Virgil Onișiu, director gimnasil în Brașov. Deie Atotputernicul, ca acest început strălucit să fie un presemn bun pentru rezultatul colectelor emise în favorul unicei societăți de lectură a studenților universitari români în patria noastră.

Lean.

Cronică.

Timișoara, 27 Decembrie n.

Alegerea de protopresbiter în tractul Belint. În ședința consistoriului plenar ținută la 24 Decembrie n. s'a întărit cu unanimitate de voturi alegerea parochului din Seceani, Iosif Grădinar i u, de protopresbiter al tractului Belint.

Congresul medical internațional. Țarul și-a dat consimțământul, ca procsimul congres medical internațional să se țină în Moscva. Terminul e statorit pe 19-26 August a. v. Protectoratul congresului l'a luat asupra sa mare-dușel Sergiu Alexandrovici.

Sentință solomonică. Un judecătoriu de pace din New-York trebuiă să pronunțe în zilele trecute sentință în o cestiune foarte delicată. Acusatorul Percinal susțineă, că vecinul său a furat de la el 3 porumbi poștari și i ține închiși la olaltă cu porumbii săi proprii. Acusatul susțineă, că cu mult înainte de terminul afirmativei furării, el cumpărăse porumbii la esosițiunea atlantică. Judele însă a dispus să fie aduși porumbii la pertractare; a deschis apoi fereasta și a dat porumbilor calea, enunțând, că ai aceluia au fost și sunt porumbii, la a cărui casă vor sbura. Porumbii au sburat la locuința lor vechiă, ear' acusatul a rămas rușinat.

Odrasle de ale pionerilor culturai în Orient. Sub titlul „Asia în Ungaria“ cetim în „Magyar Hirnap“ de la 23 Decembrie următoarele: „Nu toată (Asia), ci numai o bucată din ea se află aici, și anume din partea cea mai necivilisată a ei, și aceasta o represintă comuna Erdöskürt în comitatul Nograd. În adevăr locuitorii acestui sat sunt de astfelu, ca și când numai acum ar fi nimerit aici din Asia: din obiceiurile și moravurile lor cel puțin aceasta am pute-o deduce.

În sat — după cum ne scrie corespondentul nostru — scandalurile sunt la ordinea zilei. Feciiorii se adună seară de seară în jurul bisericiei, lărnuiesc, sbiară, înjură, ear' când s'au săturat de acestea, în sgomot infernal cutrieră satul și sparg de-a rândul ferestrele caselor. Animalele domestice ale economilor pacinici le scot din grajduri pe timp de noapte, și unde pot restoarnă cotețele. Furatul nu este păcat în ochii lor. De multe-ori se întâmplă, că acești voinicoși comit furturi cu spargere Animalele domestice le chinuesc în cel mai barbar mod, fântâna comună o prihănesc — o spurcă, — cu un cuvânt un popor părăsit de Dumnezeu locuește în satul Erdökürt“ . . .

Dar' Kulturegyeletul ce face? — El are alte lucruri, să civilizeze pe „valahii barbari“ !!

Dșoara Agata Bărsescu în Cernăuți. Ni-se scrie din Cernăuți, că dșoara Agata Bărsescu, renumita artistă a dat câteva reprezentațiuni în teatrul orașenesc de acolo. Români și de asta-dată au ținut să-și arete dragostea către artistă, participând la reprezentațiuni și dându-i mai multe buchete. Și tinerii universitari au dat un banchet în onoarea artistei, cu care ocaziune vicepresidentul soc. acad. „Junimea“, dl M. Ivaniuc, a ținut un toast frumos și bine-simțit, accentuând mai ales, că societatea „Junimea“ simte o bucurie deosebită, având în mijlocul său pe membrul onorariu dșoara Bărsescu. Numai laudă putem atențiunea tinerimei față de artista noastră, și de aceea și discursul dlui Ivaniuc, care a salutat în dșoara Bărsescu pe membrul onorariu al societății academice „Junimea“, a fost primit cu entusiasm din partea celor prezenți. — De aici pleacă dșoara Bărsescu la București, ear' apoi va da câteva reprezentațiuni la Sibiu.

Un frumos dar de Crăciun. Comerciantul Otto Andrae din Köln a făcut orașului un cadou de Crăciun, care ar face onoare ori-cărui cap încoronat. A nume a pus la dispozițiunea orașului 400.000 marce cu scop de a se înființa un museu technologic.

Din ce constă corpul omenesc? Conform datelor analizei chimice, un corp omenesc cu greutate de 154 fontți conține: apă 90 fontți, albumin chimice curat 3 fontți, cleiu 10 fontți, — și toate acestea în țesături. Preste acestea mai dă: 34½ fontți unsoare, din oase 8½ fontți var fosfor-acetic, 1 font var carbon-acetic, ear' celelalte părți de greutate sunt sare comună, fluor-calciu și zahar. — Un alt conspect scoate din organismul corpului omenesc următoarele părți constitutive: 97 fontți oxigen 15 fontți materii fluide, 3½ nitrogen și 37 fontți carbon, apoi 120 părți chlor, 90 părți flor, 500 părți fosfor, 60 natriu și kalium, 3 fer, și 3 calciu.

Din societăți.

Adunarea generală a reuniunii română-serbă din Orsova.

— Raport special. —

—, 24 Decembrie n.

Reuniunea de lectură română-serbă de aici și-a ținut adunarea generală Duminecă, la 22 Decembrie n. în localul ei, constituindu-se biroul cu următorii membri: președinte: Mihail Băiș, comerciant; vice-președinte: Dr. Joan Popovici, avocat; notariu și secretariu: Traian Hentiu, învățătoriu; cassariu: Ignat Andrea, comerciant, și bibliotecariu: Simeon Brinzeiu, comerciant, ear' în comitet au fost aleși: G. Ioanovici, P. Iosipovici, V. Sagercian, S. Didraga, T. Gamber, P. Călcianariu; suplenți: I. Paica, St. Luianovici, P. Musteța și F. Nemoian.

De rândul acesta 'mi iau voie a face — în liniamente generale — o schiță despre viața socială și națională a românilor Orșoveni, care nu poate de feliu îndestulă pe nici un român conștiu de chiamarea și datorințele sale.

În opidul nostru, de și majoritatea populațiunei o fac români, de și avem o inteligență, care dispune de o avere corespunzătoare, totuși nu ne putem mândri, că ducem o viață socială românească, ba din contră relațiunile întré sin guraticii români orșoveni sunt foarte încordate, și cu durere sufletească trebuie să mărturisesc, că o viață socială și o bună-înțelegere în afacerile noastre românești — fie ele de ori-ce natură — nu există în frumosul și romanticul nostru orașel. Și oare ce poate fi cauza acestei stări anormale? Ca unul care dilnic vin în coatingere cu românii de aici și cunosc relațiunile lor, pot afirma pozitiv, că cauza zace de o parte în susceptibilitatea unora, de altă parte însă în indiferentismul altora, manifestat în totdeauna, când e vorba de vr'o acțiune comună și când trebuie să lăsăm la o parte ori-ce consideratiuni particulare și umăr la umăr să conlucrăm pentru promovarea intereselor noastre românești.

E trist și dureros, când vedem, că străinii, nu de mult împorțati în opidul nostru, ocupă tot mai larg teren în ori-ce direcțiune, se sporesc

și-și câștigă avere pe contul și în detrimentul poporului băștinăș, până când ai nostri stau cu mâinile 'n sin, se hărăie unul pe altul pur numai din motivul, că cutare român nu l'a salutat pe stradă sau din motivul, că și unul și altul vènează după interese materiale și nu-si bate mult capul cu cause naționale. Nu e vorbă, sunt esceptiuni, avem în Orșova și bărbați cu inimă românească, devotați binelui comun, — laudă și onore lor! — dar' acestia sunt așa de puțini, în cât îi poți numeră pe degete. Se înțelege, că toată acțiunea acestor puțini români — fie cât de salutară — o paralizează alții, ba încă renitenții, — căci și acest soi de oameni se află la noi, — o critisează adese-ori fără nici un temei. Unul dintré membrii casinei merge pan'acolo, că încungiuură demdnstrativ localul reuniunii și nu'l cercetează luni întregi, fiind-că e supêrat pe 2-3 membri ai reuniunii, pe cari i-a atacat și suspicionat într'un mod nejustificabil și palampublice. Și tot el e de cătră pădure! Nu voiesc să amintesc nume, „nomina sunt odiosa“, susțin însă, că nu e bine, când ambițiunea și susceptibilitatea cuiva degerează într'atâtă, în cât desconsideră pe tovarășul său de luptă și prin aceasta dă ansă la neînțelegere și la personalități neiertate.

Eră un timp, când românii orșoveni serviau de model în cause naționale, erau întrepridi în tot ce e românesc, bunăoară aveau reuniune de cântări, școală de fete românească, se arangiau petreceri pur românești, cu un cuvânt la ori-ce ocaziune se afirmau de români adevărați, când o viață socială esemplară, ce eră de invidiat, ear' străinii nu cutezau să spargă falanga lor, căci românii erau uniți în cugete, uniți în simțiri; astăzi însă putem dice: „tempus passavit“, toate nu mai sunt, afară de reuniunea de lectură — comună cu frații serbi, — dar' și aceasta se luptă cu multe neajunsuri.

Domnilor orșoveni! E un păcat strigătoriu la ceriu a privi progresul străinilor, cari locuiesc întré noi, pe când noi să stăm nepăsători, mergând înapoi ca racul! Să fim mai constanți, mai calmi, să delaturăm indiferentismul, să arătăm mai multă rivnă și abnegatiune în treburile noastre și Vă asigur, că în mijlocul nostru se va ivi de nou armonia și traiul bun românesc de o linioară, prin care vom pute face lucruri mari și folositoare neamului nostru, pentru-că scris este: „Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dillabantur.“

Tufărințul.

Servițiul telefonic.

Budapesta, 27 Decembrie n.

Un fiasco al lui Sturdza.

Presidentul ligei, dl V. A. Urechiă, a refusat denumirea sa de ambasador al României la Roma.

Rescoală în Havana.

Din Madrid se telegrafează că în Havana s'au resculat indigenii severșend cele mai îngrozitoare măceluri.

Căderea Zeitunului.

„Agența Stefani“ anuntă din Constantinopol că trapele turcești au ocupat orașul Zeitun.

Disolvarea parlamentului maghiar.

„Nemzeti Ujság“ întărește știrea adusă de „Magyarország“, cu privire la disolvarea parlamentului maghiar și află că aceasta se va întâmplă în luna lui Februaru 1896. Foile guvernamentale tac.

Loteria mică.

— Tragerea de la 24 Decembrie. —

Praga 21 19 2 57 4

Posta Redacțiunei.

Roma. Scrisorile anonime nu se iau în considerare. În toate straturile sociale, cari țin ceva la demnitate, este admisă ca regulă părerea, că scrisori anonime numai aceia scriu, cari se tem de puterea adevărului. De altcum aserțiunea Dtale, că preotul respectiv a fost ales nu cu 100 voturi, ci numai cu 99, nu detrage nimic din adevărul celor scrise în corespondența ce vrei s'o desmințești.

Posta administrațiunei.

Dlul N. Indr. Parhida. Losurile Dtale „Jó sziv“ nu s'au tras până acuma.

Dlul I. B. Ciuchiclu. Losul Dtale „loteria de clasă“ nu s'a tras.

Dlul Iul. Bol., Lugoș. Losul Dtale în „loteria de clase“ s'a tras cu 100 coroane.

Invitare de abonament

la

DREPTATEA

Cu ziua de 30 Novembre a. c. stilul nostru, espiră abonamentele pe acest cuartal și cele făcute pe luna Novembre.

Rugăm și invităm pe dnii abonați să grăbiască cu renoirea abonamentelor, ca astfel să rămânem în curent cu espediția foii.

Abonamentele se fac mai ușor prin mandate postale.

PREȚUL:

pe $\frac{1}{4}$ de an fl. 2.50

pe 1 lună 85 cr.

Rugăm a se scrie curat și legibil numele abonentului, locuința și posta ultimă, eventual să se lipească pe mandatul postal adresa tipărită sub carea li-se trimite „Dreptatea.”

Cu stimă

Administrația foii „Dreptatea.”

Bursa de Budapesta din 24 Decembre 1895.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000 (sc. de d.)	5%	123.50
" " " " 10.000 " " "	4%	—
" " " " coroane ung.	4%	99.50
Obl. căilor fer. orient. 1876	5%	126.75
" " " " de stat, 1889, aur.	4 1/2%	129.—
" " " " " arg.	4 1/2%	101.75
Obl. cu premii ung., din 1870, 100 fl. buc.	—	110.50
" " " " " " 50	—	140.—
Obl. de desdaun. regal., am., ung. (sc. de d.)	4 1/2%	100.75
" " " " " croate	4 1/2%	102.50
Bonuri rur. ung.	4%	96.25
" " " " " croate	4%	97.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	143.75
" " " " " hipot. croate, 100	5%	—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni 100	—	—
Datoriă de stat. com., hârtia, Mai-Oct.	4 2/10%	98.75
" " " " " Febr.-Aug.	4 2/10%	98.75
" " " " " arg. Jan.-Jul.	4 2/10%	98.50
" " " " " Apr.-Nov.	4 2/10%	98.50
Renta de aur austr. (sc. de d.)	4%	123.50
" " " " " in coroane	—	98.50
Datoriă de stat austr. 1854, 250 fl.	4%	140.—
" " " " " 1860, 500 "	5%	147.50
" " " " " 1860, 100 "	5%	158.25
" " " " " 1864, 100 "	—	192.—
" " " " " 1864, 50 "	—	198.—
Obl. oraș. Budapesta 1890	4 1/2%	110.15

Bance.

Banca anglo-austriacă 120	170.—
" pe acții Budapestană 100	129.50
" " " a capitalei I emis. 100	98.—
" „Hermes” întreprind. de bani 200	—
Banca de credit fiumană 80	126.50
" " " gen. ung. 200	—
" " " " din 15 Iuliu	435.75
" " " " pe acții Budast. EC	55.—
" " " " austriacă 160	—
" " " " " din 4 Iuliu	351.50
" industrială I ung. 150	197.—
" " " " și com. ung. 100	—
" " " " " din 15 Iuliu	112.50
" croat-slavon. 100	—
" de credit ung. 200	116.—
" " " " vechiă 100	—
" " " " II emis. 15 Iuliu	241.25
" comercială ung. pestană 500	1132.—
" com. și industr. bpestană 100	—
" de credit fonciar centrală 500	590.—
" croată de escompt 200	—
" de escompt și zarafiă ung. 400 K.	—
" " " " " 15 Iuliu	259.—
" austro-ungară 600	1000.—
" „Unio” 200	—

Serisuri fonciare.

„Albina”, inst. de econ 5%	100.76
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	101.—
" " " " " 5%	101.—
" " " " " 5 1/2%	100.50
" de credit ardeleană 5%	101.—
" " " " " 4 1/2% 40 ani	99.—
" " " " " 4 1/2% 50 ani	98.50
" credit fonc. din Sibiu 5%	102.25
" " " " " 5 1/2%	—
" " " " " 6%	—
" " " " " 4 1/2% em. VI.	100.50
" gen. din Sibiu 110 5% 31.3 ani	—
" " " " " 106 5% 40 ani	—
" " " " " III emis 5%	102.25
" " " " " IV emis. 4 1/2%	100.50
" I. de credit din Timișoara 5%	102.—
" I. " " " " 4 1/2%	99.50
Împrumut. băncii ung. hipotec. 4%	128.50
Obl. c. fr. bulg.	6% 122.—
" cu prem. sârb. 100 fr.	3% 40.—
" " " " " (stamp. austr.)	3% 40.75
" soc. p. reg. Temeș-Bega	5% 140.—

Sortări private.

Împrumutul oraș. Viena din 1874, 100	174.50
Sortări din Buda 40	60.—
" " " " (st. austr.) 40	61.—
Sortări reun. „J6-sziv” 2	3.30
" " " " " (st. austr.) 5	3.50
" " " " " crucea roșie 5	12.—
" " " " " (st. austr.)	12.50
Obligațiunile basiliceii 5	9.75
" " " " " (st. austr.)	10.25
" " " " " crucea roșie italian. 25 lire	12.75
" " " " " " (st. austr.)	13.—
Instit. de cred. austr. 100	198.—
Crucea roșie austr. 10	19.—
Sortări Pálffy 40	59.20

Monede.

Talbenul ces. și reg. tesc.	5.95
" " " " " verig.	5.93
" austr.-ung. de 8 fl.	9.92
" de 20 franci	9.93
10 marce	12.25
Lira de aur turcească	—
Argintul austr. și ung.	—
100 marce germ. în papir	61.25
" " " " de bancă pr. 31 Iunie	—

Târgul de produse din Budapesta.

(Prețurile de la 24 Decembre 1895.)

Specia	Cantitate	Prețul per 100 kgr.		Prețul per 100 kgr.	
		de la până	de la până	de la până	de la până
Grâu Bănațan vechiu	74	—	—	75	—
Grâu Bănațan "	76	—	—	77	6.50 6.55
Grâu Bănațan "	78	6.60	6.65	79	6.70 6.75
Grâu Bănațan "	80	6.75	6.80	81	—
Grâu de la Tisa "	74	—	—	75	—
Grâu de la Tisa "	76	—	—	77	6.55 6.60
Grâu de la Tisa "	78	6.75	6.70	79	6.75 6.80
Grâu de la Tisa "	80	6.80	6.85	81	—
Grâu Bpestan " rezerv	74	—	—	75	—
Grâu Bpestan " "	76	—	—	77	6.50 6.55
Grâu Bpestan " "	78	6.65	6.70	79	6.75 6.80
Grâu Bpestan " "	80	6.80	6.85	81	—
Grâu de la Alba "	74	—	—	75	—
Grâu de la Alba "	76	—	—	77	6.50 6.55
Grâu de la Alba "	78	6.65	6.70	79	6.75 6.80
Grâu de la Alba "	80	6.80	6.85	81	—
Grâu de Bacica "	74	—	—	75	—
Grâu de Bacica "	76	—	—	77	6.60 6.65
Grâu de Bacica "	78	6.70	6.75	79	6.80 6.85
Grâu de Bacica "	80	6.85	6.90	81	—
Secară nouă, pr.	70-72	5.05	5.10	—	—
Orz nou	60-62	—	—	—	de nutrețiu.
Orz nou	62-64	—	—	—	de vinars.
Orz nou	64-66	—	—	—	de bere
Ovės vechiu	39-41	6.85	7.20	—	—
Ovės nou	39-41	—	—	—	—
Porumb vechiu	75	5.05	5.10	—	străin
Porumb nou	73	4.75	4.80	—	—
Porumb vechiu	—	—	—	—	Bănațan
Porumb nou	—	—	—	—	—
Rapiță nouă	—	—	—	—	Bănațan
Hirișcă vechiă	—	—	—	—	—

Târgul de produse pe termin.

Grâu Sept.-Oct.	în bani per 100 kgr.	6.69 și 6.71
Grâu la Mart.-Apr.	" " " "	7.05 și 7.06
Grâu Maiu-Iunie	" " " "	— și —
Secară la Sept.-Oct.	" " " "	5.06 și 5.07
Porumb Maiu-Iunie	" " " "	6.13 și 5.15
Porumb Iul.-Aug.	" " " "	5.07 și 5.09
Porumb Aug.-Sept.	" " " "	5.08 și 5.10
Ovės la Sept.-Oct.	" " " "	5.87 și 5.89
Ovės la Mart.-April	" " " "	— și —
Rapiță Aug.-Sept.	" " " "	9.45 și 9.50

Prețurile bucatelor din piața Timișoarei.

De la 24 Decembre 1895.

După notările societății „Lloyd” din Timișoara.

Grân, greutatea cualit. 78 chil. per 100 chil.	5.85-5.90
Grân, greutatea cualit. 79 chil. per 100 chil.	5.90-5.95
Secară, greutatea cualit. per 100 chil.	4.60-4.70
Orz, greutatea cualit. per 100 chil.	6.00-6.10
Ovės, venturat per 100 chil.	6.40-6.50
Șucuruz, nou per 100 chil.	5.70-5.75

Anunț.

Un candidat de avocat poate fi aplicat îndată într-o cancelarie advocațională.

Reflectanții să se adreseze către dnul avocat

Dr. Lazar Simon
în Ciacova.

136 (3-3)

Slivoviță de Bănaț,

premiată cu diploma de onoare, medaila de aur și hors concurs, din căzănăriile lui

CÂMPIANU & SMEU

Prigor (Banat).

132 11-25

Deposite: Viena, IV Wiedner Gürtel Nr. 20, — București, Calea Griviței Nr. 117.

(Să caută reprezentanți români în orașe mari pentru Austro-Ungaria).